

PANDÍON

Ann Zetterström

2007:2 Årg. 23
tidskrift för fågelintresserade

Pandion

Årgång 23

Pandion utges av Frövi fågelklubb. Utkommer 3 ggr. årligen (april, augusti och december). Verksamhetsområde är Lindesbergs kommun.

Medlemsblad för Frövi fågelklubb

Ordf. Tommy Oscarsson,
Odonvägen 4, 711 33 LINDESBERG
Tel. 0581-12348
tommy.swarre@swipnet.se

Vice ordf. Mattias Rudenvall
Kvarnbackavägen 9
711 72 VEDEVÅG
Tel 0581-52009 , 070-576 04 77

Kassör. Bo Dahlström, Karlslund,
Ullersäter, 718 92 FRÖVI
Tel. 0581-32213

Övriga: Per Axelsson, Lennart Sandberg, Tomas Haraldsson och Andreas Sandberg.

Försäljningsansvarig:
Mattias Rudenvall Kolhusv. 1
711 31 LINDESBERG
Tel 0581-52009 , 070-576 04 77
mattias.rudenvall@swipnet.se

Medlemskap i FFK erhålls genom att betala 75:- på pg. 484 16 67-1. Ungdomar 4-16 år 25:-. Familjemedlem 10:-.

Klubbmästare: Ambulerande enl. lista

Klubblokal: IOGT/NTO-lokalen i Blixterboda.

Fågelrapporter skickas till:
Mats Andersson, Hagabergsliden 4,
711 31 LINDESBERG
Tel. 0581-16274
058116274@telia.com
eller

Jan-Erik Malmstigen, Skomakargatan 6,
718 33 FRÖVI
Tel. 0581-30252
malmstigen@swipnet.se

Redaktion och distribution för Pandion: Lennart Sandberg,
Tallbacksgatan 3, 718 33 FRÖVI
Tel. 0581-31573
lennart.sandberg@post.utfors.se

Adressändringar anmäler du till:

Bo Dahlström, adress se ovan.

Frövi fågelklubb hemsida:

[http:// birds.nu/ffk.htm](http://birds.nu/ffk.htm)

omslaget: Kungsfågel, Dan Zetterström

Höstbevakning

Nu är hösten här och det är dags att skåda höststräckande fåglar. Man märker när hösten är i antågande på det ökande antalet fåglar man observerar. Sommarens stiltje börjar bytas mot rörelse och fart, ungfåglar som far runt och födosöker i buskar och snår blir en allt vanligare syn. Fågelflockar börjar dra runt över fält och skog, det börjar dra ihop sig till höstflytt.

Har ni missat någon art under våren så är det läge att fylla luckorna nu under hösten. Själv har jag skådat dåligt under våren och sommaren pga. olika orsaker, men jag har tänkt komma igång nu när hösten står för dörren. Ni är nog fler som känner som jag så det är bara att bege er ut i höstvädret med kikaren och spana mot den blå hösthimlen så kanske ni får in någon rolig rovis i kikarfältet.

Försommarens höjdpunkt var den stäpphöks hanne som uppehöll sig vid Västvalla under några dagar i slutet av juni. Vi var några lyckliga medlemmar

som kunde kryssa in den på kommun-listan, härligt. Det var 3:e fyndet av denna art i kommunen.

Vi i klubben kommer att bevaka Bläsåsen under hösten med start den 18 augusti. Detta kommer att ske under helgerna och de som är intresserade att vara med eller besöka lokalen kan höra av er till någon i styrelsen eller Tomas Haraldsson som kommer att hålla i denna bevakning. Bläsåsen är en lokal som kan bjuda på mycket vid rätt tillfälle och har man en kontinuerlig bevakning så vet man aldrig vad som kan dyka upp. Första helgen i oktober så kör vi Birdwatch som vanligt (se upp-rop längre fram). Även en del utflykter står på programmet och första november så drar årets fågelbordstävling igång så det är bara att ladda inför hösten.

Vi ses ordförande

Heldagsbevakningen i Lindesbergs kommun 1 maj 2007

Jan-Erik Malmstigen

För 28:e året i rad genomfördes den 1:a maj i år den traditionella heldagsbevakningen i kommunen. Sex lokaler var som traditionen bjuder bemannade från kl. 05.00 på morgonen. Antalet iakttaga blev på de flesta lokaler i nivå med de senaste åren med undantag av Hagaberg med sina 73 arter samt Näsets 59 arter som båda ligger över snittet.

En för heldagsobsen ny art kunde registreras, nämligen den trastsångare som hördes sjunga vid Hagaberg. Totalsiffran sedan starten ligger därmed på 157 arter.

Totalt noterades under dagen 103 arter vilket kan jämföras med de 101 arter som iaktogs förra året.

Bland de arter som saknades under dagen kan nämnas blå kärnhök, hussvala, dubbeltrast och bergfink.

Vädret: Först mulet men efterhand uppsprickande och växlande molnighet. Svaga vindar som dock tilltar något under sista passet på em. Kl 5 +5 grader, + 14 mitt på dagen.

Tabell. Bemannade lokaler 2007

Lokal	Antal		Tot arter	Mv	Tot år
	arter	Nya arter			
Hagaberg,Frövi	73	Lärkfalk, tamduva, trastsång..	135	61	28
Österhammarssjön	62		120	59	25
Sjömosjön	58	-	108	57	22
Näset,St Lindessjön	59	-	97	46	20
Storå /Råsvalen	65	Skedand, grönsångare	113	63	13
Västvalla	45	-	90	53	12
Summa	103		157		

Observationer:

Smålom iaktogs som vanligt vid Storåbadet, i år med som mest 12 ex. Dessutom 1 ex Näset, Stora Lindessjön.

Storskarven iaktogs med en stor flock om 50 ex vid Hagaberg. *Rödrom* hörd vid såväl Hagaberg som Österhammarssjön.

Skedand rapporterad från fyra lokaler. 22 *sjöorrar* vid Storåbadet och 3 rastande vid Hagaberg. Vid Storåbadet dessutom en hona *småskrake*.

Rovfåglar

Inte mindre än fem *lärkfalkar* vid Sjömosjön samt 1 ex Hagaberg (ny art på lokalen). En gammal *havsörn* vid Österhammarssjön samt även vid Sjömosjön och Västvalla.

Vadare

Två *småspovar* rastade vid Hagaberg samt hörd Österhammarssjön. En *strandskata* sträckte förbi Storåbadet. 55 *grönbenor* vid Österhammarssjön.

Tättingar

En *råka* vid Sjömosjön, stenkäck Hagaberg där även en *trastsångare* hördes sjunga från reningsdammarna.

Hagaberg (05.00-18.00)

Jan-Erik Malmstigen, Bosse & Eva Dahlström, Ulla Wallin, Andreas Sandberg.

Österhammarssjön (05.00-18.00)

Sven Larsson, Mattias Rudenvall, Tommy Oscarsson, Lennart Sandberg.

Sjömosjön (05.00 - 12.00)

Johan & Maria Andersson, Pär Andersson, Sven-Olof Eriksson, Ulla Wallin.

Näset/St Lindessjön (05.00-12.00)

Per-Martin Ramberg.

Storåbadet (05.45-11.45)

Mats Andersson

Västvalla (05.00 - 12.30)

Johan Wretenberg

Ett stort tack till samtliga deltagare!

Havsörn häckade vid Sällingesjön!

Mattias Rudenvall

De senaste åren har antalet sommarfynd av havsörn ökat i Lindesbergs kommun liksom fynd av ungfåglar på hösten, så visst har man funderat på om det fanns havsörnhäckningar i grannskapet?! Eftersom jag själv skådat vid Sällingesjön regelbundet sedan 1993 var det extra kul att tillsammans med Tomas Haraldsson hitta två havsörnar 2/8 2006 vid något som liknade ett halvfärdigt bo! Det såg dock lite klent ut och var beläget i en gran, så det var då inte självklart att det var ett havsörnsbo vid första anblick. Så kom våren 2007 och två havsörnar höll sig kring samma bo, och en verkade ruva! Den 6:e maj var det bekräftat, en unge tittade upp från bokanten vilket var den första konstaterade häckningen i Lindesbergs kom-

mun! Den 3:e juni ringmärktes ungen av Bjarne Modigh, allt medan en av de gamla örnarna kretsade högt i skyn och klagade med varningslätet! Försommaren rullade sedan på och en av de vuxna örnarna sågs så gott som dagligen vid Sällingesjön, medan den andra verkade vara på jakt någon annanstans. Vid några tillfällen sågs 1-2 gamla fåglar vid Österhammarssjön så de verkar ha haft god jaktlycka där! 24:e juni blev sista gången som ungen sågs i boet vid Sällingesjön och den var då flygfärdig. Framtiden får visa hur den lyckas med överlevnaden, och jag hoppas att örnparet är på plats vid Sällingesjön igen nästa vår! Så till sist, håll koll efter en ringmärkt ungfågel när ni är ute i markerna i höst!!

Ringmärkt unge. Foto: Bjarne Modigh

Unga havsörnen spanar ut över Sällingesjön! Foto: Bjarne Modigh

En av de gamla fåglarna, taget vid Österhammarssjön. Foto: Mattias Rudenvall

Närbild av den unga havsörnen. Foto: Bjarne Modigh.

Föräldrarna tar en paus. Foto: Mattias Rudenvall

Sträckbevakning vid Bläsåsen projekt hösten 2007

Tomas Haraldsson

Arktiska och marina arter sträcker i hundratusental längs våra kuster under varje vår och höst. Att en mindre del av dessa passerar över södra Sverige mot nordost under våren och sydväst under hösten är också relativt känt. De tvärrar över land, tar en "genväg" via de stora sjöarna, för att slippa runda hela Sydsvrige på sin färd till och från de nordliga häckningsområdena.

Tittar man på kartan så går den här sträckkorridoren i en diagonal linje från ungefär nord-Uppland/Gävlebukten ner mot sydväst över land och ut över kusten någonstans i Göteborgs-trakten. Då passeras bl.a. västra Mälaren, Hjälmaren, Vättern och delar av Vänern. Motsatt håll på våren förstås. I de här områdena ses varje år flockar av bl.a. prutgäss, svärtor, ejdrar, kustpipare, myrspovar och silvertärnor samt även mindre antal av labbar och enstaka vitnäbbade islommar. Kända lokaler är bl.a. Vänersborgsviken (sydvästligaste Vänern) på hösten och Klåvudden (nordligaste Vättern) på våren.

Var kommer Lindesbergs kommun in i bilden?

Vår kommun berörs i en rätt okänd omfattning av detta sträck. Enstaka fynd görs årligen (främst under juli-september) av sjöorreflockar, myrspov och ibland andra arter, men det är små antal. Här är det rimligt att anta att mörkertalet är stort: flockarna är svårsedda och går ofta på hög höjd, särskilda väderlägen är önskvärda för att kun-

na se flockarna och det är ofta hastiga observationer. Ingen kontinuerlig bevakning har gjorts och vi har få lokaler som lämpar sig för detta.

Den lokal som ändå stått för ett flertal fynd av de aktuella arterna är sjön Värningen och då främst de centrala delarna, kallat Stor-Värningen. Besök med båt till de små öarna för sträckskådning har visat att en del av detta spännande sträck faktiskt passerar oss. Flockar av myrspovar, kustpipare, prutgäss, svärtor, dvärgmåsar och till och med kustlabbar och vittrut här setts här ute. Det intressanta och spännande med dessa observationer är att de i de flesta fall även går att se från Bläsåsen, en samling fritidshus på sjöns östra strand ungefär i höjd med öarna Vagnhäll och Sotaren.

Projektets syfte och mål

Nu börjar bilden klarna; man kan alltså stå vid Bläsåsen och blicka ut över Stor-Värningen och då ha chans att se arter och få upplevelser man annars måste åka ut till kusten för att få! Tanken med denna studie är att bidra till vår vetskap om detta sträck av långväga fågelgäster som passerar över våra huvuden varje höst. En period av bättre bevakning än tidigare, helt enkelt, med förhoppning om många intressanta observationer. Det vore riktigt kul att få bevisa det som är arbetshypotesen med projektet, att det faktiskt passerar en gles sträckled av arktiska och marina arter över vår kommun.

Några bra dagar som jag själv kan dra upp ur obsboken är bl.a. 1/10 2005 och 20/8 2006. Två gråmulna morgnar med god sikt och lämpliga sträckförhållanden. Förstnämnda dag passerade bl.a. 24 storskarvar, en pilgrimsfalk, hela 15 sparvhökar, närmre 4.500 bo-/bergfinkar och tre trädlärkor. Inte bara arktiska/marina arter alltså! Augustimorgonen var otroligt bra med fem svärter, fem strandkator, tre dvärgmåsar, en större strandpipare och en vadarflock mot sydväst som troligen var runt 25 kustpipare.

Anmäl er till sträckbevakning!

Så nu är det dags att anmäla sitt deltagande i projektet. Planen är att platsen ska bemannas under tio söndagar med start den 19:e augusti. Främst är det morgontimmarna som ska täckas in men även sen eftermiddag/kväll kan vara intressant. Särskilt efter regnoväder så kan dagens sista ljusa tid vara spännande. Det gör såklart inget om man är flera personer åt gången och om både morgon och kväll täcks in, ju mer desto bättre!

Kontakta mig om vilken/vilka söndagar som ni kan ställa upp:

Tomas Haraldsson
Höglundagatan 5
70368 Örebro

019-122363
070-669 6475

Metoder och tips

Ett protokoll kommer att skickas ut till deltagande med den information som ska samlas in. Det gäller bl.a. omständigheter kring:

- Klockslag (för bevakad tid samt för passerande flockar/individer)
- Väder (senaste dygnet innan samt under observationstiden)
- Sträckriktning
- Flyghöjd samt ev. ansats till att gå ner och rasta
- Rastande flockar/individer

Prioriterade är målarterna med bl.a. de marina änderna, vadarflockar, silvertärnor etc. men även andra passerande flockar är av intresse. Notera hellre för mycket än för lite!

Några tips på hur man kan gå tillväga vid sträckspaning på lokalen:

- spana aktivt med handkikaren, försök täcka in himlen så gott det går. Eftersom man står med skog (alltså skydd sikt) bakom obsplatsen österut så upptäcker man ibland flockarna rakt underifrån när de kommer ut över sjön. Det är lättare att spana mot/runt moln än klarblå himmel då flockarna avtecknar sig bättre mot den ljusa bakgrunden.

- för att lättare se de fåglar som står på t.ex. Vagnhäll eller ligger på vattnet kan man söka sig upp på högre mark i stugområdet. Värmedaller och vågorna brukar störa mindre då. Visa hänsyn mot boende såklart.

- var uppmärksam på läten! Vadarflockar m.m. annonserar ofta när de passerar med ljudliga lockläten. När en kustpipares utdragna vissling hörs, blicken i skyn! Den prutgås flock jag själv hade här 19/9 1998 hördes klart innan de kom ut över Bläsåsen och fortsatte mot sydväst.

Stäpphöksbesök i Västvalla

Johan Wretenberg

Torsdag den 21 juni

Tidigt på morgonen rodde jag över Arbogaån för att röja i energiskogen på Orrkilsåkrarna. Utrustningen bestod av matsäck och motorsåg. Handkikaren hade jag förstas glömt hemma. Precis när jag skulle dra igång motorsågen svepte en mycket ljus kärhökshane förbi mig. Allt gick extremt fort, jag såg den bara någon sekund, men alarmklockan började ringa på en gång. Vad tusan var det där? Antalet blåhökshanar och ängshökshanar som har passerat mig under åren börjar ju bli rätt många vid det här laget, men det var något som inte stämde. Fågeln dök inte upp något mer den dagen och dagen efter fick vi gäster och så var det ju middagar och skåda var inte att tänka på.

Lördag den 23 juni

Kvällen var fuktig och ljuset disigt. Klockan var sju på kvällen och jag och Anna höll som bäst på att förbereda middagen för våra gäster. Ytterdörren stod öppen och jag gick ut för att hämta en nypa luft. Rutinmässigt stod jag vid dörröppningen och spanade ner mot ån. Där finns några döda alar som nästan alltid har fågel i toppen. För det mesta är det kråkor och ringduvor som sitter där. På vintern ofta varfågel. Den här kvällen satt en ljus fågel i en av topparna. Flera gånger tidigare har det suttit fiskmåsar i just den trädtoppen, och jag antog att så var fallet den här kvällen

också. Men för säkerhets skull gick jag in och hämtade handkikaren. Jag såg genast att det var en ljus kärhökshane och omedelbart kom jag ihåg torsdagsobsen! Jag rusade in, slet åt mig tuben, och sprang allt jag orkade genom trädgården för att få en bättre obs. Hållet var ca 200 m, men det var disigt i luften. Fågelboken hade jag glömt i huset och jag försökte komma ihåg vad jag läst om stäpphökar. Fågeln satt med bröstet mot mig och framsidan var helt osträckt. Det jag särskilt tänkte på var det ljusa intrycket jag fick av fågeln. Men jag var tvungen att se den flyga. Alltså, bara att vänta. Att jag hade gäster hemma som väntade på middag hade jag helt glömt bort...

Efter ett tag lyfte fågeln och började jag över åkern. Fågeln flög mycket nära och jag fick en väldigt bra obs. Noga memorerade jag alla detaljer. Den hade den typiska svarta kilen på vingspetsarna och väldigt lite vitt ovanför stjärtröten. Nu var jag säker, jag hade upptäckt en stäpphökshane från tomten! Jag sprang tillbaka till huset, svischade förbi en minst sagt förvånad gäst, och kollade fågelböckerna för att vara på den säkra sidan. Därefter loggade jag in på svalan och rapporterade obsen. Sedan började jag ringa de skådare jag hade inlagda i mobilen. Jan-Erik Malmstigen var bortrest, inget svar, Sven-Olof Eriksson var bortrest, Ulf Jacobsson var bortrest... Till sist fick jag tag på Björn Lindberg, han var på plats

inom 15 minuter, därefter ringde Andreas och sa att han skulle komma. Även Lennart Sandberg var snabbt på plats. Under kvällen visade sig fågeln mycket flitigt och Andreas som hade mest erfarenhet bedömde att fågeln inte var helt adult och slutligen bestämdes det att det fick bli en 3k+. Vi fick även öva på att bestämma ängshökshona som jagade över åkern samtidigt som stäpphöken.

Även brun kärrhök var på plats. Bara blåhöken fattades!

Sent på kvällen kom jag tillbaka till mina gäster. De hade precis avslutat efterrätten... Stäpphöken var sedan kvar ytterligare två dagar och sågs av många skådare. Eftersom fågeln flitigt korsade Arbogaån fick de flesta både Västmanlands- och Närkekruss!

Några bilder tagna i skymningen lördagen 26 juni 2007 i Västvalla.

Stäpphök Västvalla 26/6 2007. Foto Johan Wretenberg

Stäpphök Västvalla 26/6 2007. Foto Johan Wretenberg

Stäpphök Västvalla 26/6 2007. Foto Andreas Sandberg

Aktuella observationer 1/4 – 31/7

Mattias Rudenvall

April

Vårlikt soligt väder startade månaden och i mitten var det rena sommarkdagar med 20 grader! Därefter blev det något svalare och enstaka regnskurar drog förbi.

Av de ovanligare gässen sågs en *spetsbergsgås* vid Finnåkerssjön den 6:4, en *bläsgås* vid Österhammarssjön 4-9:e, ett ex (samma?) mot N Finnåkerssjön 11:e samt en rast vid vardera Österhammarssjön och Mon, Finnåkerssjön den 23:e. En *pilgrimsfalk* drog förbi Dammsjön/Glifshyttan den 8:e och ytterligare en sågs vid Sörbysjön den 23:e. Samma dag stöttes en *dvärgbeckasin* på samma lokal och då hittades kommunens även andra *amerikanska kricka* vid Österhammarssjön!! Första fyndet var en hane vid Sällingesjön i april 1995. Dagen efter spelade en *dvärgbeckasin* vid Sörbysjön och även den 26:e spelade en fågel. *Strandskata* sågs med ett ex Näsby kyrka den 16:e och ett ex dagen efter vid Stora Lindesjön. En *svart rödstjärt* sjöng vid Frövifors 16-17:e och en *turkduva* sågs vid Ekebyhammar/RV 249 den 16:e. Några observationer strax utanför kommungränsen är värda att nämna; en hane *mandarinand* rastade 18-20:e Södra Dylta våtmark och vid Klysna/Ervalla rastade den 17:e två *berglärkor*, ett par *ringtrastar*, tre *lappsparvar* och 2300 *björktrastar* !!

Maj

Det något ostadiga vädret fortsatte, även om temperaturen orkade uppemot 15 grader emellanåt. Så höll det sig i princip hela månaden, med enstaka skurar och medeltemperaturer.

Amerikanska krickan återupptäcktes i Österhammarssjön den 2:a och en *ängshök*-hane uppehöll sig i Västvallaområdet 6-17:e. 10 *småspovar* rastade i Ullersättersviken/Väringen den 7:e och samma dag sjöng en *ortolansparv* i Ålsäng. En hane *mandarinand* rastade i Arrudviken, Väringen den 18:e och *dvärgmåsa* sågs med 1 2k Stor-Väringen 25-26:e samt 1 2k Albäcksån också det den 26:e. Av nattfågeln rapporteras det enstaka *vaktlar* (Finnåkerssjön och Nederby) och *kornknarrar* (Västvalla, Albäcksån, Morskogasjön och Österhammarssjön). Endast en spelande *småfläckig sumphöna*, nämligen vid Lunten den 26:e. Intressantare fynd under dygnsinventeringen var bl.a. en *mindre flugsnappare* vid Kyrkberget, Lindesberg 25-26:e och ovanligast var den *slaguggla* som ropade vid Grimsö den 25:e, vilket är 11:e fyndet i kommunen!

Utanför kommungränsen kan nämnas en *rödspov* vid Södra Dylta våtmark den 2:a.

Juni

Efter någon regnskur i början, blev det riktigt varmt och uppemot 25 grader första veckan. Sedan fortsatte varieran-

de väder, med blandat sol och varmt samt svalare och regn. Sista veckan lite stabilare och soligare väder.

Nattfågeln fortsatte under månaden, *vaktel* hördes vid i Rävbo/Nederby/Västvalla-området, Näset/Finnåkerssjön, Oppegården, Gästgiveriet/Fellingsbro. *Kornknarr* spelade vid Yxa, Ramsberg, Ålsäng samt tre i Resta den 18:e!

Småfläckig sumphöna hördes vid Borvalla den 10:e och *busksångare* sjöng vid Fellingsbro k:a den 9:e och vid Sällingegårdet den 11:e. En slösjungande *kärrensångare* vid sistnämnda lokal spelade flera rapportörer ett spratt de efterföljande nätterna, men den "äkta" busksångaren sjöng bara en natt! Även en *flodsångare* sjöng vid reningsverket i Vedevåg 9-14:e. Ett ovanligare fynd var den *sommargylling*, en 2k hane, som rapporteras från Lindesby, Lindesberg den 4:e! Även hane *stäpphök* vid Västvalla 23-25:e hör till sommarens rariteter, fyndet var det tredje i kommunen! På samma plats sågs även en *ängshök*-hona 23-24:e! En *skröntärna* sträckte förbi Hagabergsliden, Lindesberg den 22:a och två *mindre flugsnappare* rapporterades under månaden. En

vid Fågelsången, Lindesberg den 4:e och en vid Grimsö 26-27:e.

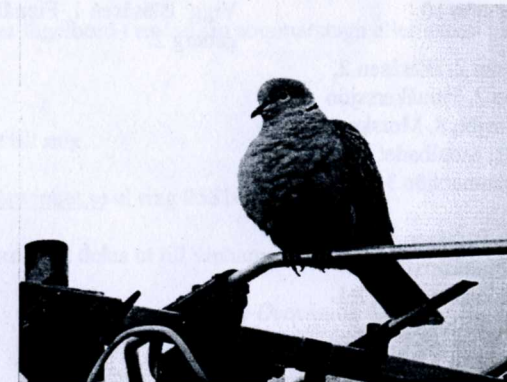
Juli

Det var ett ganska varierande väder undetr månaden, varma soliga dagar blandades med svalare dagar med regn och tidvis åskväder. Även om det var stora översvämningar i södra Sverige, var vattennivåerna ganska normala hos oss, och inga direkta vadarmarker fanns.

292 *grågäss* rastade vid Finnåkerssjön den 16:e och de *vitkindade gässen* i Väringen häckade även i år! Ett par med tre ungar sågs den 13:e.

Fyra *vaktlar* rapporteras, tre st i Rynninge/Fänningeområdet den 1:a samt ett ex Västvalla 24:e. *Kornknarr* hördes med fem ex, Gusselby 10:e, Stora Lindesjön 15:e, Glien 23:e samt vid Västvalla med ett ex den 10-29:e samt två ex den 25:e.

Tranorna samlade som vanligt ihop sig i områdena kring Finnåkerssjön i slutet av månaden, 204 ex sågs som mest vid Mon den 29:e.

Turkduva i Fellingsbro, maj 2007. Foto Mattias Rudenvall

